

Ochrana půdy před erozí Pravidla podmíněnosti

JUDr. Jana Tkáčiková, Ph.D.

On-line pořady k eroznímu ohrožení půdy

- ▶ Seriál. V jaké kondici je česká zemědělská půda? Český rozhlas, 2019. Dostupné na <https://plus.rozhlas.cz/serial-v-jake-kondici-je-ceska-zemedelska-puda-8039983>
- ▶ Pořad České televize. [Nedej se!: Eroze: Pole v nenávratnu — Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](https://www.ceskatelevize.cz/programy/rozhlas/2019/01/20190120-eroze-pole-v-nenavratnu)

Ochrana půdy před erozí

Příručka ochrany proti erozi zemědělské půdy

- Zákaz způsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí
 - překračováním přípustné míry jejího erozního ohrožení stanovené prováděcím právním předpisem;
 - přípustná míra erozního ohrožení se stanoví na základě průměrné dlouhodobé ztráty půdy vyjádřené v tunách na 1 ha za 1 rok v závislosti na hloubce půdy
 - Způsob nápravy při erozním ohrožení volí původce závadného stavu podle prováděcího právního předpisu.
- NEEXISTENCE prováděcího právního předpisu
 - Návrh protierozní vyhlášky 2021
 - [Materiál - Portál Aplikace ODok](#)

Ochrana půdy před erozí – stávající funkční nástroje

- ▶ Změna využití zemědělské půdy jen se souhlasem orgánu ochrany ZPF
 - ▶ Z trvalého travního porostu na ornou půdu
 - ▶ posouzení fyzikálních nebo biologických vlastností zemědělské půdy, rizik ohrožení zemědělské půdy erozí, včetně polohy údolnic a provedených opatření ke snížení těchto rizik
- ▶ V rámci pozemkových úprav
 - ▶ Prostorové a funkční uspořádání pozemků
 - ▶ Plán společných zařízení
- ▶ Regulace zemědělského hospodaření
 - ▶ V rámci kontrol podmíněnosti
 - ▶ V rámci zranitelných oblastí

Ochrana půdy před erozí – podpůrné nástroje

- ▶ **Zákaz poškozovat** fyzikální, chemické nebo biologické vlastnosti zemědělské půdy jejím zhutňováním, zamokřováním, vysoušením, překrýváním nebo narušováním erozí.
 - ▶ Pouze nepřímá ochrana
 - ▶ Odpovědnost za přestupek
 - ▶ Povinnost nahradit škodu
- ▶ **Monitoring eroze** zemědělské půdy (SPÚ)
 - ▶ Hlášení, evidence a vyhodnocování jednotlivých erozních událostí
- ▶ **Protierozní kalkulačka** (VÚMOP)
 - ▶ Analýza erozní ohroženosti pozemku
 - ▶ Hodnocení ochranného účinku osevních postupů
 - ▶ Vyhodnocování potřeby doplňujících protierozních opatření a jejich účinnosti

Erozní ohrožení půdy v judikatuře

- ▶ Podle § 3 odst. 1 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění účinném do 31. 3. 2015 (tj. před novelou provedenou zákonem č. 41/2015 Sb.), hospodařit na zemědělském půdním fondu musí vlastníci nebo nájemci pozemků tak, aby neznečišťovali půdu, a tím potravní řetězec a zdroje pitné vody škodlivými látkami ohrožujícími zdraví nebo život lidí a existenci živých organismů, nepoškozovali okolní pozemky a příznivé fyzikální, biologické a chemické vlastnosti půdy a chránili obdělávané pozemky podle schválených projektů pozemkových úprav.
- ▶ Neučinila-li žalovaná dostatečná opatření, která by čelila přírodnímu působení, jakým je i přívalový déšť, ačkoliv taková dostupná možnost byla, porušila tuto speciální prevenční povinnost, a došlo-li v důsledku porušení její povinnosti k masivnímu smyvu ornice při dešti a ke vzniku škody, odpovídá za ni podle § 420 odst. 1 obč. zák.
- ▶ Přívalový déšť jako příčina vedoucí ke vzniku škody by obecně mohl být okolností vylučující odpovědnost za škodu v režimu podle § 420 obč. zák. s ohledem na neexistenci zavinění. Nemůže tomu tak být ale v projednávané věci, neboť zákonem uložená prevenční povinnost směřuje právě k provádění opatření minimalizujících nepříznivý vliv přírodních podmínek či událostí na zemědělský půdní fond.
 - ▶ NS 25 Cdo 3811/2017
- ▶ Jestliže ovšem vyplývá ze skutkových závěrů, jejichž správnost nepodléhá dovolacímu přezkumu, že intenzita mimořádných přívalových srážek spojených s bouřkovou činností byla takového charakteru, že jí nemohlo zabránit ani jakékoliv protierozní opatření (včetně erozi nejodolnějšího travního krytu), nelze odpovědnost žalovaného dovodit ani podle této úpravy.
 - ▶ NS 25 Cdo 1634/2018

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

VÝZKUMNÝ ÚSTAV
MELIORACÍ A OCHRANY
PŮDY

Odborná podpora,
výzkum

STÁTNÍ POZEMKOVÝ
ÚŘAD

Státní správa na úseku
pozemkových úprav

Monitoring erozních
událostí

STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ
INTERVENČNÍ FOND

Kontrola dodržování
pravidel podmíněnosti
(DZES)

Rozhodování o
dotacích

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

OBECNÍ ÚŘADY OBCÍ S
ROZŠÍŘENOU
PŮSOBNOSTÍ

Rozhodování na úseku
ochrany ZPF (mj.
problematika erozního
ohrožení půdy)

Kontrola plnění
povinností, ukládání
opatření k nápravě a
projednávání přestupků

Pořizování informací o
zemědělské půdě a
hodnocení jejího stavu

SPRÁVY NÁRODNÍCH
PARKŮ

Kompetence orgánů
ochrany ZPF na území
národních parků

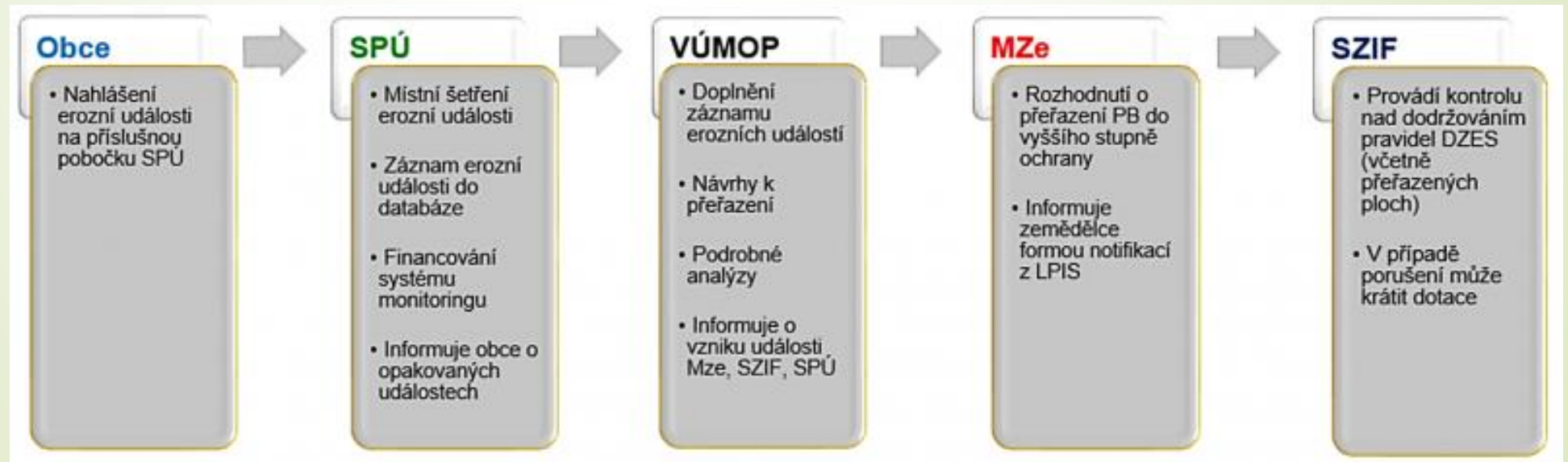

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy VÚMOP

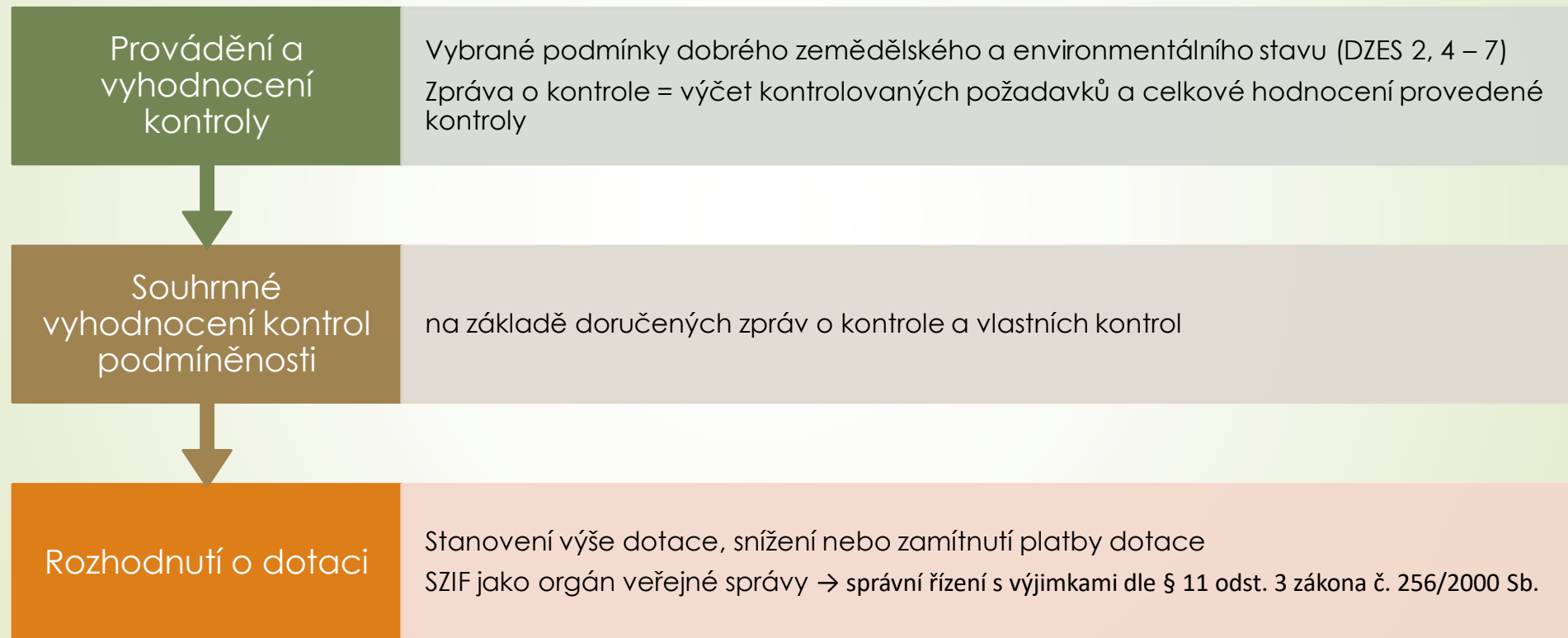
- ▶ Veřejný výzkumná instituce zřízená Ministerstvem zemědělství
- ▶ Široké spektrum výzkumné činnosti
 - ▶ Voda, půda, krajina, ..., blíže viz <https://www.vumop.cz/o-ustavu>
- ▶ Nástroje pro veřejnou správu i praxi
 - ▶ Geoportál = Geografický informační systém ochrany půdy a vody, dostupný na <https://geoportal.vumop.cz/>
 - ▶ Protierozní kalkulačka
 - ▶ Monitoring eroze

Státní pozemkový úřad

- Organizační složka státu, správní úřad
 - Blíže k agendě SPÚ na <https://www.spucr.cz/>
- Monitoring eroze zemědělských půd, viz <https://me.vumop.cz/>
 - Projekt ve spolupráci s VÚMOP, blíže viz <https://me.vumop.cz/docs/metodika.pdf>
 - Schéma fungování

Státní zemědělský intervenční fond

Orgány ochrany zemědělského půdního fondu

- **Ministerstvo životního prostředí**
 - vypracovává koncepci ochrany zemědělského půdního fondu jako složky životního prostředí a zajišťuje přípravu obecně závazných právních předpisů
 - [Návrh vyhlášky o ochraně zemědělské půdy před erozí - Ministerstvo životního prostředí \(mzp.cz\)](#)
- **Obecní úřad obcí s rozšířenou působností/správy národních parků** (§ 15 a 16 zákona č. 334/1992 Sb.)
 - Uděluje souhlas podle § 2 ke změně trvalého travního porostu na ornou půdu
 - Ukládá opatření k nápravě závadného stavu vzniklého porušením povinností uvedených v § 3 odst. 1 písm. c) a d) a v § 3 odst. 4 až 6 a neplněním podmínek jím vydaného souhlasu
 - Kontroluje plnění
 - povinností uvedených v § 3 odst. 1 písm. b) až d) a § 3 odst. 4 až 6
 - podmínek jím vydaného souhlasu, včetně provádění rekultivací
 - jím uloženého opatření k nápravě
 - Ohledně erozního ohrožení zemědělské půdy podle § 3b pořizuje informace o zemědělské půdě a hodnotí její stav a tyto údaje předává do evidence informací o kvalitě zemědělské půdy
 - Projednává přestupky

Agrární komora České republiky

- Sdružení podnikatelů, právnická osoba zapisovaná do obchodního rejstříku
 - Zřízená zákonem č. 301/199S Sb.
- Podpora podnikatelských aktivit v zemědělství, potravinářství a lesnictví, a prosazování a ochrana zájmů a k zajišťování potřeb členů
- Vyjádření k novému návrhu (2021)
 - [Protierozní vyhláška má erozi bránit, a ne ji tolerovat, míní zemědělci. Návrh kritizují i ekologové | iROZHLAS - spolehlivé zprávy](#)
- Nesouhlas s původním zněním (2017)
 - https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/protierozni-vyhlaska-se-odklada-agrarni-komore-se-nelibi_452392.html
- Připomínky další subjektů k dalšímu návrhu protierozní vyhlášky (2019)
 - Zemědělský svaz ČR, stanovisko dostupné na <http://www.agris.cz/clanek/208213>, <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/ochrana-pudy-je-dostatecna.a-proti-erozi-pomohou-technologie-tvrdi-zemedelsky-svaz>

Návrh protierozní vyhlášky – obsah

- ▶ stanoví půdy nevhodné pro změnu trvalého travního porostu na ornou půdu
- ▶ stanoví přípustnou mírou erozního ohrožení
 - ▶ Obecná
 - ▶ Výjimky
 - ▶ Zvláštní pro realizaci projektových opatření
- ▶ stanoví postup orgánu ochrany zemědělského půdního fondu při hodnocení erozního ohrožení půdy
 - ▶ Protierozní kalkulačka a monitoring eroze
- ▶ stanoví opatření ke snížení erozního ohrožení
 - ▶ Organizační, agrotechnická a technická

Návrh protierozní vyhlášky - principy

- ▶ Obecná ochrana zemědělské půdy před erozí bez ohledu na hospodařící subjekt
 - ▶ Nejsou dotčena zvláštní/přísnější ustanovení, zejména DZES a pozemkové úpravy
 - ▶ Minimální standard ochrany půdy
- ▶ Omezená odpovědnost vlastníka, příp. uživatele
 - ▶ § 3c odst. 2 druhá věta: *Způsob nápravy při erozním ohrožení volí původce závadného stavu podle prováděcího právního předpisu.*
 - ▶ Přípustná míra erozního ohrožení
 - ▶ Až 9 tun/ha/rok (původně 17)
- ▶ Ochrana ex-post
 - ▶ Orgány ochrany ZPF při hodnocení erozního ohrožení vycházejí z údajů o opakovaných erozních událostech

Podklady pro zemědělce

- ▶ Příručka ochrany proti erozi zemědělské půdy. Ministerstvo zemědělství, 2017. Dostupné na http://eagri.cz/public/web/file/293635/MZE_prirucka_ochrany_proti_erozi_z_emedelske_pudy_2017.pdf
- ▶ Protierozní kalkulačka. VÚMOP. Dostupné na <https://kalkulacka.vumop.cz/?core=account>